

sistema.

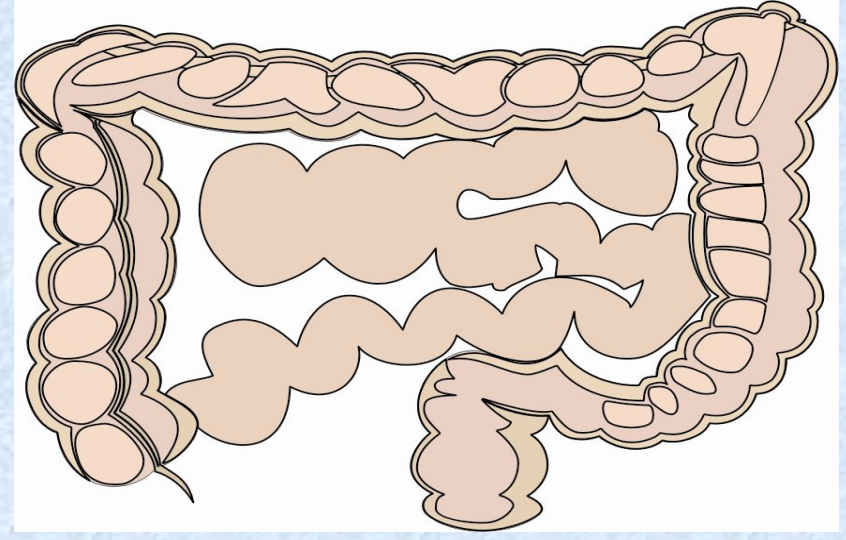
Muskulýar sistema
üçe bölünýär.

1.DÜZ MUSKUL

2.ÇYZYKLY MUSKUL

3.ÝÜREK MUSKUL

*Muskulýar sistema: Yaradylyş dokuma
sklet sisteması bile n bile işleýär ve beden
hereketine gözegçilik etýär .*

Çyzykly muskul

Düz muskul

Sklet muskul

Düz muskul

DÜZ MUSKULYŇ GÖRNÜŞLERI.

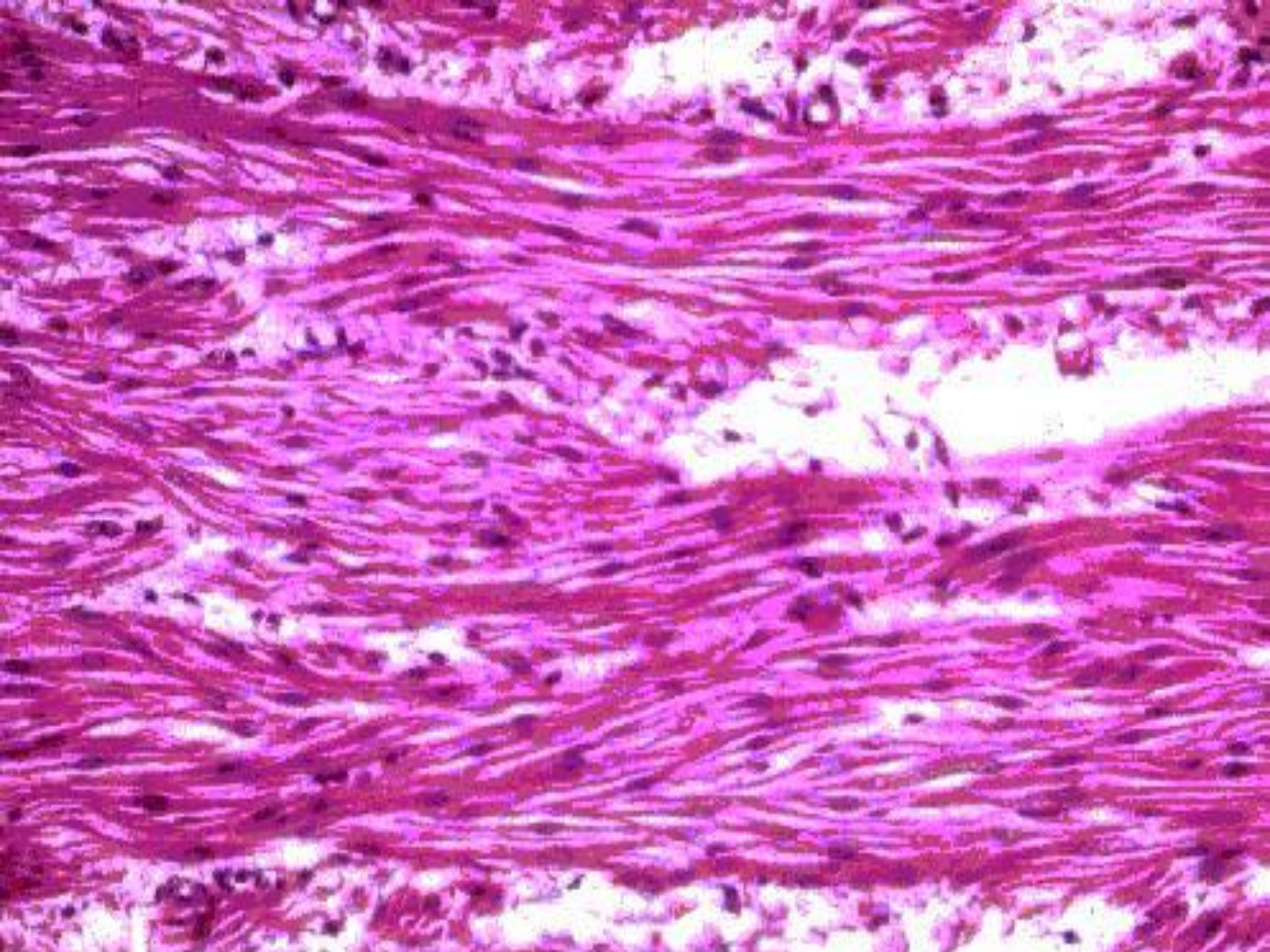
- Düz muskulýar öz islegleri arkaly işleýärler.
- Olaryň işleri umuman haýal ve düzgündäldir.
- Düz muskulýar haýwan öýjügiň iç organ oňurgalylar(aşgazan,bagyr) ve bütin beden gurluşy oňurgasyz janlydyr.

Düz muskulýar sistema.

*Düz muskulýar sistemasy özbaşdak nerw ulgamyna gözegçilik edýär.

*Düz muskulýar öýjügiň meydana gelyän perdäň ýeketäk merkezi nükleon.

SKLET MUSKULYŇ GÖRNÜŞLERI.

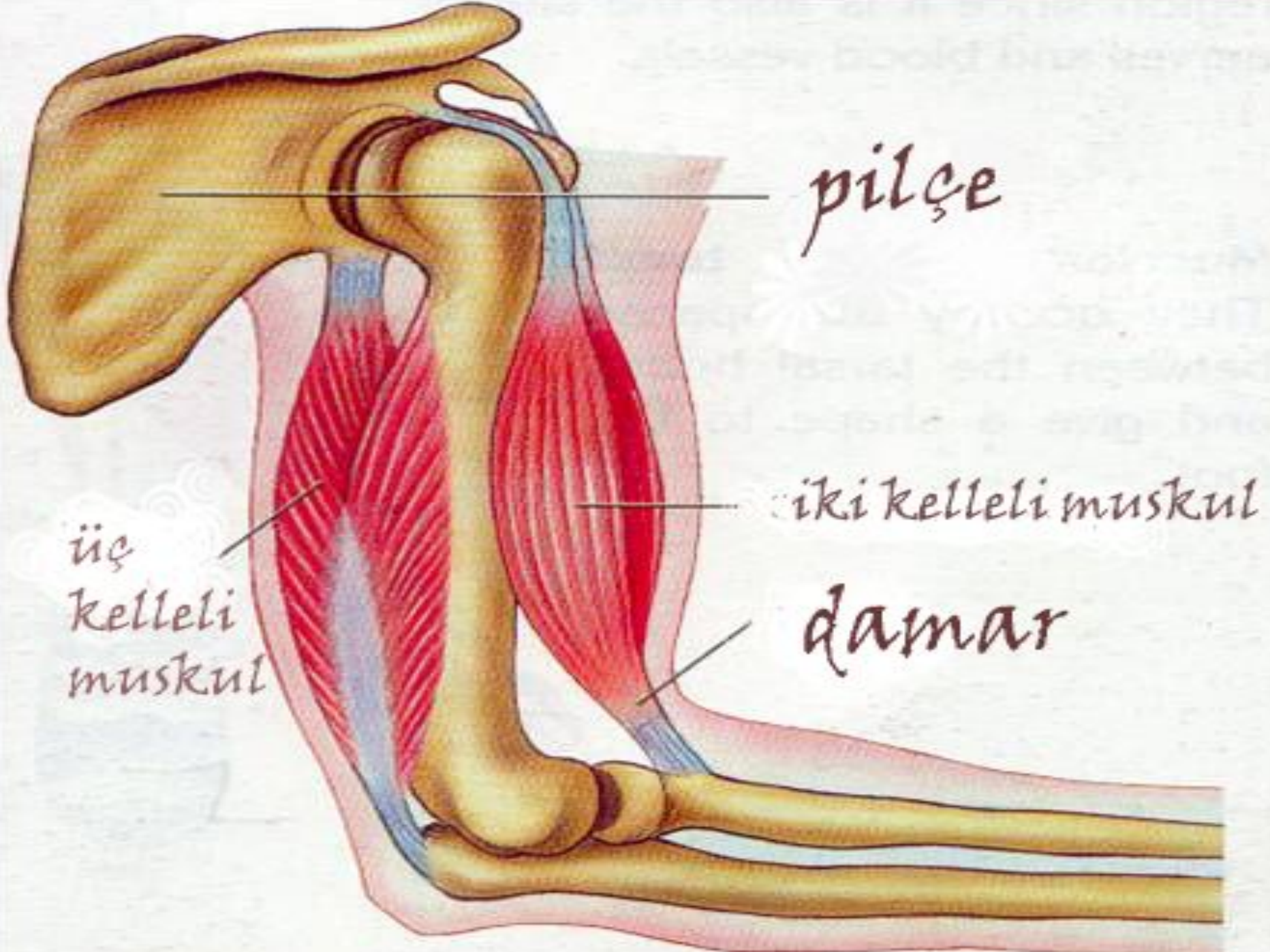
- ❖ *Olar garyşyk sklet sistemasy we sklet muskulyarlardyr.*
- ❖ *Olar sklet sistema bilen hereket gatnaşygynyň ätiyaçlaryny temin etjär.*
- ❖ *Cyzykly muskulyň gurluşy muskul denklerde, muskul fiberlerde, kiçi fiberlerde, aktin we mejoz beloklarda azalyar.*

§ Sklet, muskul, damar sünkiñ birleşmesidir.

§ Muskel hereketler bir sinergik göni tertipde bilinyär.

§ Muskuallar antanagonistik göni düzgün tertipde hereketlenyär.

pilçe

iki kelleli muskul

*iç
kelleli
muskul*

damar

Çyzykly muskulyň görnüşleri

- Çyzykly muskullar öz islegleri bilen işleýärler.
- Olar Merkezi Nerw sistemlaryna gözegçilik edýär.
- Olary garşylaştyrmak üçin derrew düz muskuly kiçeltýär.
- Olaryň ýerleri aýak, el, el, iýmit, we şuňa beňzeşlerdir.

Ýürek muskuly.

- Olaryň gurluşy çyzykly muskula meňzeş we olarda käbir üýtgeşmeler.
- Ýürek muskullar islegli işleýärler.
- Olar diňe ýüreklerde tapylýar.
- Olar Awtonom nerw ulgamyna gözegçilik edýär.

Spazyma muskullary.

- Muskel beýnide hereket geçirmek üçin horda we autonom nerw ulgamyna stimilirleýär.
- **Nokada bagly motor neýrony muskul motor neýrony diýip bilinýär.**
- **Nerw bitimi muskul perde gatlagyna we matora bagly.**
- **Spazm hereketi eden üýtgeşik muskul begenmesidir ýada ol ýeketäk hor impulsdyr.**
- Eger potensiyal zamanla känelýän eşik seviye bolsa, impuls çykarylýar haçan bu seviyä ýetende.
- **Muskul hökman eşik seviyesi diyip yada hemme usulla bilinýär .**

MUSKULÝAR SPAZMYŇ ÜÇ SANY ÝÜZÜ BAR.OLAR:

● GIZLIN ÝÜZÜ

● GYSÝLMA ÝÜZÜ

● RAHATLAMAK ÝÜZÜ

Mehanizim gysylmasy.

- ✓ **Muskul gysylmalar meýoz fiberleň üsdine sürülme bilen we bir birleriýle hereket edýärler.**
- ✓ **Muskul rahatlaşmasy haçan iş aýry hereketde we meýoz fiberlerde hereket etdirende.**
- ✓ **Z grup dar we yza gelmek bilen arginal pozitýa geçirýän hereketi we meýoz proteyini etmekde.**
- ✓ **Z we I grup dar, buňa seretmezden olar A grupda degişenok.**

HİMİKİ GYSYLMADA ÜYTGEŞMELER.

- Haçan sarcolemma iteklemesinde, içportionlar muskullarda ýaýraýar.
- Ca ionlar sarcoplasmigyň içine retikulum aksa goşulmada sitoplasmalar köpelyär.
- Troponin we Tropomeýosin maleküller hassas Ca ionlardyr.

- ❖ Ca^{++} ionlary muskul gahar tarlaryna eýe bolmak üçin olary gysgaltýar.
- ❖ Muskullar ýeňilleşer eger Ca^{++} ionlar içinde goşma muskul gahar tarlary azalsa.
- ❖ Ca^{++} azalyp ýerine Mg bilen Ca^{++} ionlar toplanyp ATP molekülleri çykarylýar.

- ATP başarmasyny we fosfeýt üýtgeşik yaratmasyny fosfeýtlar ýaratmaktadyrlar.
- Haçan ekstra energiýa ýaradyp içine hidrolaýzet fosfeýt yaratmasy we fosfeyt gerek bolar.
- Energiýa tutmak üçin ATP yaratmasyny sintisaýz fosfýet ulanylmys

Fiziologikal Tetanos

- § Muskel gysgaltmasy ýagdaýy geçirmek üçin 40sagat bir minut galmaka duýdyrýar.
- § **Muskul baýy bolmasyýla halsyz ýitirmesi arassalanyr.**
- § Bu ýagdaý tetanosla bilinýär.
- § Köp görülen muskullar oňat janlandyrma bolan uly işi tetanos soňlar.
- § **Guruşma tetanus hadyýsa görnüşlerindendir.**

THE AND